Gemeente Druten

Openbaar Zaaknummer: Z/23/144683

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: D - Arbeidsmarktbeleid "Klaar voor nieuwe kansen!"

Datum:

Voorgesteld besluit
de Gemeenteraad besluit:

1. Het regionaal Beleidskader arbeidsmarkt- en re-integratie 2024-2027 'Klaar voor nieuwe kansen!' vast te stellen, waarin we:
   a. prioriteit leggen bij interventies voor de (kwalitatieve) mismatch op de arbeidsmarkt;
   b. de dienstverlening aan werkzoekenden verbreden en intensiveren;
   c. de inzet van participatiecoaches mogelijk maken via lokale afspraken in de dienstverleningsovereenkomst;
   d. de positie van WerkBedrijf in het netwerk van de arbeidsmarktregio versterken, in het bijzonder naar het economisch veld.
2. De taken van WerkBedrijf als volgt te financieren:
   a. de daartoe bestemde rijksmiddelen voor re-integratie in de algemene uitkering, (cluster Participatie) naar WerkBedrijf over te hevelen;
   b. de hoogte van de onder 2a. genoemde middelen voor re-integratie vanaf 2025 te bepalen aan de hand van de objectieve rekentool zoals die landelijk is ontwikkeld;
   c. van het onder 2b. genoemde budget 15% te bestemmen voor lokale afspraken;
   d. de overige budgetten voor de taken Sociale Werkvoorziening, nieuw beschut, loonkostensubsidies en arbeidsmatige dagbesteding volgens de bestaande afspraken over te hevelen naar WerkBedrijf;
   e. WerkBedrijf vanaf 2025 een regionale, structurele taakstellende bezuiniging op te leggen van € 1,2 miljoen;
   f. in de jaren 2025 en 2026 de korting op het rijksbudget voor Begeleiding beschut werk in mindering te brengen op de taakstellende bezuiniging onder 2e.
3. De gedeeltelijke compensatie van gemeente Nijmegen voor de overige deelnemende gemeenten in 2025 en 2026 te verdelen zoals in het beleidskader is opgenomen, te weten voor Druten respectievelijk € 101K en € 51K.
4. WerkBedrijf de opdracht te geven om te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om extra middelen uit de publieke of private sector te genereren en hierover in 2024 te rapporteren.

Aanleiding

Gemeenten in Rijk van Nijmegen stellen vierjaarlijks een nieuw arbeidsmarktbeleidskader vast. Het huidig Beleidskader 'Werk voorop!' is van kracht tot eind 2023. Los van deze cyclus is er grote inhoudelijke urgentie om ons beleid aan te passen: de omstandigheden op de arbeidsmarkt zijn sinds de coronapandemie ingrijpend veranderd. Zo hebben de oorlog in Oekraïne en klimaatverandering grote invloed op de arbeidsmarkt. De arbeidsmobiliteit is toegenomen, functies zijn veranderd door technologische ontwikkelingen, etc. De omstandigheden op de arbeidsmarkt hebben geleid tot een vraag

vanuit werkgevers die groter is dan het aanbod. Ook is sprake van een kwalitatieve kloof tussen vraag en aanbod. Deze tweeledige krapte op de arbeidsmarkt (ook wel mismatch genoemd) baart zorgen, maar biedt ook kansen voor werkzoekenden die tot op heden aan de kant stonden.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
24-10-2019	Werk voorop!
24-02-2022	Evaluatie WerkBedrijf
26-01-2023	Startnotitie 'Arbeidsmarkt- en re-integratiebeleid' (93743)

Gewenst resultaat

We willen door middel van het voorgestelde Beleidskader Arbeidsmarkt- en re-integratie 'Klaar voor nieuwe kansen!' (bijlage 1) bereiken dat er voor iedereen plek is of ontstaat op de arbeidsmarkt: een inclusieve arbeidsmarkt. We creëren kansen voor werkzoekenden om zich naar vermogen te ontwikkelen en mee te doen op de arbeidsmarkt. Veel mensen kunnen dat op eigen kracht, maar dat geldt niet voor iedereen. Vanwege de kloof tussen het beschikbare werk en de mogelijkheden van werkzoekenden, werken ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden in Rijk van Nijmegen samen aan een inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen duurzaam participeert. Op basis van het door de gemeenteraden regionaal vastgestelde Beleidskader sluiten de colleges een nieuwe Dienstverleningsovereenkomst af met de MGR (eerste kwartaal 2024).

Argumenten

1a. *De krapte op de arbeidsmarkt vraagt om een oplossing in de richting van het 'werkfit' maken van werkzoekenden*
De vraag van werkgevers past vaak niet één-op-één bij werkzoekenden. Het is belangrijk dat we meer investeren in de kwalificaties van werkzoekenden door middel van werkervaringstrajecten, training, scholing etc. De kansen die de huidige arbeidsmarkt biedt, willen we benutten voor hen die die kansen tot nu toe niet of niet voldoende kregen. Dit betekent een accentverschuiving in de dienstverlening van WerkBedrijf aan bedrijven naar werkzoekenden.

1b. *Veel werkzoekenden hebben te maken met problematiek op meerdere leefdomeinen*
Het niet hebben van werk en daarmee een laag inkomen, zorgt vaak voor problemen op het gebied van bijv. mentale en fysieke gezondheid en financiën. Het aan werk helpen van mensen vraagt daarom om een brede blik op de situatie en om ondersteuning en begeleiding op andere leefdomeinen, in combinatie met arbeidstoeleiding.

1c. *Gemeenten willen dat het mogelijk is de lokale activeringstaak van de participatiecoaches in te kopen via de lokale afspraken in de Dienstverleningsovereenkomst met WerkBedrijf*
Het Participatiebudget is bedoeld voor ondersteuning aan de gehele populatie bijstandsgerechtigden. Op dit moment hebben gemeenten zelf participatiecoaches in dienst (en financieren deze ook zelf) om bijstandsgerechtigden die nog niet in staat zijn tot een traject bij WerkBedrijf te activeren en te helpen aan bijv. vrijwilligerswerk. Vanwege de wens tot meer mensontwikkeling door WerkBedrijf wil een aantal gemeenten ook deze dienstverlening financieren uit het Participatiebudget en meer verbinden aan de dienstverlening van WerkBedrijf, via het beschikbare budget voor specifieke lokale afspraken. In hoeverre Druten hier gebruik van zal maken komt terug bij de overeen te komen Dienstverleningsovereenkomst (eerste kwartaal 2024).

1d. *Het is belangrijk om WerkBedrijf steviger te verbinden met het economisch veld*
Om passend werk beschikbaar te krijgen voor werkzoekenden is een groot en divers werkgeversnetwerk belangrijk. Bij accounthouders Economie van gemeenten zijn eveneens veel contacten en is veel kennis over ontwikkelingen bij bedrijven aanwezig. Een uitwisseling van informatie en ervaringen en meer samenwerking dragen bij aan de taak van WerkBedrijf om regionaal meer passend werk te behouden en beschikbaar te krijgen voor onze kandidaten. Met UWV wordt reeds gewerkt aan een gezamenlijke werkgeversdienstverlening in onze regio; ook zij kunnen deel uitmaken van een dergelijk regionaal 'Platform' Economie.

2a. *We gaan uit van het rijksbudget voor Participatie voor uitvoering van de re-integratietaak*
In de juridische regeling van de MGR (waarvan regionaal WerkBedrijf een module is) hebben we vastgelegd dat het Participatiebudget (het budget voor klassieke re-integratietaken) dat gemeenten van het rijk ontvangen, de basis vormt voor uitvoering van de re-integratietaak door WerkBedrijf. Ondanks het feit dat de re-integratiemiddelen nu in de Algemene Uitkering zijn opgenomen (en in die zin dus vrij besteedbaar zijn), willen we deze middelen (waarvan we de omvang met een rekentool kunnen bepalen) blijvend inzetten om de regionale dienstverlening op niveau te behouden voor de taak die we moeten uitvoeren.

2b. *De landelijk ontwikkelde rekentool maakt het mogelijk om de omvang van het Participatiebudget op gemeenteniveau te bepalen*
Aangezien het Participatiebudget sinds 2023 niet meer zichtbaar is in de algemene uitkering van het Rijk, is een landelijke rekentool ontwikkeld om de omvang van de budgetten te kunnen bepalen (zie bijlage 10). De landelijke maatstaven voor bepaling van het Participatiebudget zijn geactualiseerd. Daardoor kunnen we uitgaan van een objectief vastgesteld en realistisch budget, passend bij de te bedienen populatie (aantal bijstandsgerechtigden, aantal loonkostensubsidies, omvang doelgroepregister etc.). Het budget wordt twee maal per jaar bijgesteld op basis van de werkelijke gemeentelijke cijfers. Het model is toekomstbestendig, want het beweegt mee met de landelijke opgave. De uitkomsten van het model zijn in lijn met wat gemeenten daadwerkelijk ontvangen van rijk.

2c. *Gemeenten willen een vergelijkbare omvang van lokale afspraken en lokale dienstverlening door WerkBedrijf behouden*
We hebben becijferd dat de nieuwe budgettering vanuit het rijk neerkomt op een vergelijkbare lokale dienstverlening van 15% van het Participatiebudget vanaf 2025. Dit was 25% in de oude systematiek. Met 15% behouden gemeenten een

vergelijkbare omvang aan lokale afspraken. Er is daarmee geen nadelig effect op de reguliere dienstverlening en dus ook niet op de bedrijfsvoering van WerkBedrijf.

2d. *De wijziging in de algemene uitkering van het gemeentefonds voor het taakveld Participatie heeft geen consequenties voor financiering van de andere taken van WerkBedrijf*
De overige budgetten voor de taken Sociale Werkvoorziening, nieuw beschut, loonkostensubsidies en arbeidsmatige dagbesteding hevelen gemeenten volgens de bestaande afspraken over naar WerkBedrijf. Zie ook 'Financiën' voor het overzicht van de diverse over te hevelen budgetten.

2e. *Aangezien gemeenten de komende jaren krappe begrotingen hebben, willen wij WerkBedrijf vanaf 2025 een structureel taakstellende bezuiniging opleggen van € 1,2 mln.*
De omvang van de bezuiniging is gebaseerd op 5% van het huidige Participatiebudget en leggen we nu in absolute omvang vast vanwege duidelijkheid voor gemeentelijke meerjarige begrotingen. Gemeenten leggen t.z.t. op basis van de rekentool (naar rato) dus minder budget in bij WerkBedrijf.

2f. *De kans is groot dat WerkBedrijf vanaf 2025 ook wordt gekort op het rijksbudget voor Begeleiding beschut werk-nieuw*
Wij willen geen dubbele financiële korting tegelijkertijd bij WerkBedrijf doorvoeren en zullen daarom de rijkskorting (als deze definitief wordt toegepast) in mindering brengen op de bezuiniging. Beide kortingen tegelijkertijd doorvoeren zou te veel impact hebben op de dienstverlening en bedrijfsvoering van WerkBedrijf en daarmee onze ambities in het nieuwe beleidskader in gevaar brengen.

3. *Vanwege de relatief grote financiële impact voor de kleinere gemeenten laten we de nieuwe systematiek (de bepaling van het re-integratiebudget in de Algemene Uitkering aan de hand van de rekentool) vanaf 2025 ingaan en compenseert de gemeente Nijmegen de overige gemeenten gedeeltelijk in 2025 en 2026*
Gemeente Druten wordt, net als de andere kleinere gemeenten, als gevolg van de nieuwe systematiek geconfronteerd met grote begrotingstekorten. Voor de gemeente Nijmegen geldt een tegengesteld effect: daar ontstaan, ten opzichte van de lopende gemeentelijke meerjarenbegroting, begrotingsoverschotten. Meerjarig hebben gemeenten immers begroot op basis van de oude systematiek. Het jaarlijks Participatiebudget dat gemeente Druten overdraagt wordt, net als bij de andere kleine gemeenten, structureel hoger; het budget dat gemeente Nijmegen overdraagt daalt structureel. In totaliteit blijft het regionaal budget voor WerkBedrijf ongeveer gelijk.
We kiezen voor een overgangsperiode van twee jaar (2023 en 2024) voordat we overgaan op de nieuwe financiering, alsmede voor een gedeeltelijke financiële compensatie van Nijmegen aan de regio in 2025 (€ 500.000) en 2026 (€ 250.000). Zo kan gemeente Druten in zijn meerjarenbegroting geleidelijk toegroeien naar de (structureel) verhoogde bijdrage. Gemeenten hebben de nadrukkelijke wens tot en zien het grote belang van het behoud van de regionale samenwerking en de dienstverlening door WerkBedrijf op een minimaal vergelijkbaar niveau als in de voorafgaande jaren. In bijlage 7 van het Beleidskader is de uitwerking van de nieuwe financieringssystematiek in beeld gebracht, evenals de compensatieregeling van de gemeente Nijmegen.

4. *We willen onderzocht zien of de financiële afhankelijkheid van WerkBedrijf van gemeenten kan worden verkleind door alternatieve inkomstenbronnen te verkennen*

Gemeenten willen dat WerkBedrijf met bijvoorbeeld UWV en andere partijen in de arbeidsmarktregio inventariseert of zij vanuit subsidiekanalen, opdrachten vanuit de markt, etc. nieuwe inkomstenbronnen en aanvullende financiële middelen kan genereren.

Tegenargumenten en risico's

1c. *WerkBedrijf is primair een arbeidsbemiddelingsbedrijf*
Gemeenten willen het mogelijk maken om de participatie- en activeringstaak bij WerkBedrijf te beleggen via de lokale afspraken. Dit lijkt in tegenspraak met de primaire taak van WerkBedrijf: arbeidsbemiddeling. In het beleidskader stellen we echter dat arbeidsbemiddeling steeds meer ook mensontwikkeling wordt vanwege de steeds moeilijkere bemiddelbaarheid van onze bijstandsgerechtigden. Door deze participatiecoaches vanuit WerkBedrijf lokaal in te zetten, wordt de dienstverlening van WerkBedrijf beter verbonden met lokale dienstverlening. In dat licht bezien past ook de participatie- en activeringstaak bij WerkBedrijf. Vanzelfsprekend gaat een dergelijke lokale afspraak wel ten koste van mogelijkheden voor andere lokale afspraken.

2b. *Wij betalen meer voor dezelfde dienstverlening*
Evenals vóór de herijking van het Gemeentefonds, laten wij de bekostiging van ons regionale WerkBedrijf meelopen met de bedragen die iedere aangesloten gemeente afzonderlijk vanuit het Rijk ontvangt. In de voorbereiding zijn ook andere verdeelsleutels tussen de gemeenten overwogen: deze houden echter onvoldoende rekening met de wijze waarop het budget dat een gemeente van het Rijk ontvangt wordt opgebouwd, bijvoorbeeld de weging van mensen met een arbeidsbeperking. Dergelijke verdeelsleutels zijn niet toekomstbestendig en bewegen onvoldoende mee met het budget dat een gemeente ontvangt (zie ook hoofdstuk V).

2b. *Gemeente Nijmegen legt in 2023 en 2024 meer budget in bij WerkBedrijf dan zij van het rijk ontvangen voor Participatie*
Vanwege de overgangstermijn van twee jaar die we kiezen, krijgen de kleinere gemeenten tijd om oplossingen te vinden voor (in een aantal gevallen) omvangrijke begrotingstekorten. Voor Nijmegen geldt dat zij in 2023 en 2024 een hoger budget inleggen dan zij volgens de nieuwe systematiek ontvangt. Ook de compensatie die de kleinere gemeenten vanuit Nijmegen ontvangen (€ 500.000 in 2025 en € 250.000 in 2026) hebben als doel toe te groeien naar de nieuwe bijdragen die gemeenten leveren en de omvang van de dienstverlening van WerkBedrijf en daarmee de regionale samenwerking in stand en op peil te houden.

2e. *Het opleggen van een bezuiniging heeft impact op de dienstverlening van WerkBedrijf*
Een geïntensiveerde uitvoering en samenwerking met andere partners in de arbeidsmarktregio, zoals we voorstellen in het nieuwe beleidskader, vraagt een verschuiving van de inzet van Werkbedrijf. Vanwege de accentverschuiving van bedrijfsdienstverlening naar kandidaatsdienstverlening schatten wij (en ook WerkBedrijf na een uitvoeringstoets op het beleidskader) in, dat dit binnen de huidige budgettaire kaders mogelijk is. Een bezuiniging kan dit in gevaar brengen, hoewel een deel van een kostenbesparing mogelijk gevonden kan worden in efficiency, optimalisering werkprocessen etc. We moeten alert blijven op de impact van een bezuiniging, zeker als de korting op het rijksbudget voor Begeleiding beschut werk in 2025 definitief wordt doorgevoerd. We monitoren de impact van een bezuiniging via toekomstige Kaderbrieven en begrotingen van de MGR.

Financiële gevolgen

Het financieel kader van '*Klaar voor nieuwe kansen!*' beschrijven we in hoofdstuk V (pag. 22). De MGR/WerkBedrijf voert in opdracht van 7 gemeenten in de regio Nijmegen de arbeidsparticipatie, Wet sociale werkvoorziening, beschut werk en arbeidsmatige dagbesteding uit. De MGR stelt jaarlijks een meerjarenbegroting op, waar de gemeenteraden hun zienswijzen op geven. Op basis van de vastgestelde begroting financieren de regiogemeenten -naar hun gemeentelijke aandeel- de werkzaamheden die de MGR/WerkBedrijf uitvoert.

De middelen die wij inzetten voor WerkBedrijf worden gevoed uit Rijksmiddelen. Deze Rijksmiddelen bestaan uit de algemene uitkering (AU) in het gemeentefonds, maar ook uit de integratie-uitkering (IU) Participatie en decentralisatie-uitkeringen. De loonkostensubsidies die door het WerkBedrijf worden ingezet, komen uit het BUIG-budget. In onderstaande tabel wordt op de diverse onderdelen de relatie aangegeven tussen de budgetten die wij toekennen aan WerkBedrijf en wat wij van het Rijk ontvangen.

Tabel: bekostiging en dekking uitvoering WerkBedrijf op onderdelen

Onderdeel	**Rijksuitkering**	**Toelichting**
Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Integratie-uitkering Participatie	Actualisatie van de programmabegroting o.b.v. de circulaires. Omdat de Rijksmiddelen tot op heden onvoldoende zijn om de Wsw te bekostigen, wordt er aanvullende dekking gegeven vanuit inzet eigen middelen).
Participatie	Algemene uitkering Gemeentefonds	Vanaf 2023 maken onderdelen die voorheen in de IU Participatie zaten onderdeel uit van de AU (cluster Participatie). Het gaat om re-integratie klassiek, Wajong en begeleiding regulier. Vanaf 2025 maken we van de door Berenschot ontwikkelde rekentool gebruik om het af te dragen budget aan WerkBedrijf te bepalen.
Arbeidsmatige dagbesteding	Algemene uitkering Gemeentefonds	Arbeidsmatige dagbesteding valt onder de Wet maatschappelijke ondersteuning.
Loonkostensubsidie	Onderdeel BUIG	Voor het BUIG-budget ontvangt de gemeente 3 x per jaar een beschikking. De definitieve beschikking BUIG ontvangt de gemeente op 1 oktober van het lopende jaar.

Van de hierboven genoemde budgetonderdelen wijzigt in essentie alleen het onderdeel 'Participatie'; alle overige onderdelen lopen door zoals in de eerdere begrotingssystematiek. De lokale consequenties voor de nieuwe financieringssystematiek op dit budget worden in onderstaande tabel geschetst (op basis van de mei-circulaire 2023).

	X 1.000,- euro	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
a.	Participatie (rekentool)	-	853	882	938
b.	Aandeel bezuiniging 1,2 mln euro	-	0	0	50
c.	Compensatie Nijmegen	-	101	51	0
d.	**Lokale bijdrage**	**-**	**752**	**831**	**888**
e.	Participatie (lopende begroting)	425	444	458	462
f.	Mutatie t.o.v. lopende begroting	-	-308	-373	-426

Toelichting tabel

Rij a. De ontwikkeling van het lokale budget voor de taken die wij bij WerkBedrijf hebben belegd, na herijking van de algemene uitkering op basis van de rekentool. De rekentool rekent het budget terug uit de toegekende middelen binnen het cluster Participatie van de algemene uitkering van het Rijk. De cijfers zijn op basis van de mei circulaire 2023.

Rij b. De bezuiniging die wij WerkBedrijf opleggen (beslispunt 2e). WerkBedrijf verwacht een korting van (regionaal) ca. 2 miljoen euro op de middelen die het, via de gemeenten, ontvangt voor begeleiding van beschut werk nieuw. Daarom is de bezuiniging in 2025 en 2026 op 0 gesteld (beslispunt 2f).

Rij c. De tijdelijke compensatie die Nijmegen biedt (beslispunt 3).

Rij d. De lokale bijdrage voor Druten, na herijking van het gemeentefonds (rij a. minus rij b. en minus rij c.).

Rij e. Het participatiebudget zoals we dat op dit moment in de begroting hebben opgenomen; op basis van de "oude" systematiek. Van dit bedrag is het budget voor begeleiding van beschut werk nieuw afgehaald. Dit specifieke budget is, óók na herijking van het gemeentefonds, niet overgegaan naar het cluster Participatie van de algemene uitkering. Dit begeleidingsbudget blijft ook na de herijking herkenbaar als budget in de circulaire die wij van het Rijk ontvangen en wordt ook overgemaakt naar WerkBedrijf.

Rij f. Het verwachte tekort in onze meerjarenbegroting (rij e. minus rij d.). Dit zijn de bedragen waarvoor wij nog dekking moeten vinden. Eén van de mogelijkheden daarbij is het financieren van participatiecoaches. Deze financieren wij nu buiten het budget voor WerkBedrijf om. Binnen het budget voor lokale afspraken met WerkBedrijf komt de mogelijkheid voor het inzetten van participatiecoaches (beslispunt 1c.). De mogelijke omvang hiervan hangt af van de exacte invulling van de DVO 2024-2025.

De hierboven geschetste financiële gevolgen van dit voorstel (vanaf 2025) verwerken we in de Perspectiefnota 2024.

Communicatie

Niet van toepassing

Inwonersparticipatie

Voor de cliëntenadviesraden van de aangesloten gemeenten hebben we op 14 september jl. een regionale informatieavond belegd. De cliëntenraden van de gemeenten Heumen, Wijchen, Beuningen, Druten, Berg en Dal en Nijmegen hebben advies uitgebracht over het Beleidskader (bijlagen 2 tot en met 7). De cliëntenraad van de gemeente Mook en Middelaar heeft zich onthouden van een advies. We hebben de adviezen geïnventariseerd en samengevat in een overzicht (bijlage 8). Ook hebben we op de inhoud een regionale reactie aan de cliëntenraden voorbereid en die verwerkt in een brief aan de Adviesraad Sociaal Domein Druten (bijlage 9). Het gaat immers om een regionaal Beleidskader, waarin we de gemeenschappelijkheden in advisering zoeken en waarop we niet als individuele gemeenten verschillend kunnen reageren. We zien in de uitgebrachte adviezen geen aanleiding om beleidsmatige aanpassingen te doen in het Beleidskader. Het voorgestelde beleid wordt o.i. op de hoofdlijnen ondersteund; wel worden aandachtspunten voor met name de uitvoering meegegeven. Die verwerken we in de Dienstverleningsovereenkomst en in een uitvoeringsagenda.

Uitvoering of Vervolgstappen

- Na besluitvorming over het Beleidskader door de gemeenteraden in Rijk van Nijmegen in december 2023 kunnen gemeenten een Dienstverlenings-overeenkomst voor 2024 en 2025 met de MGR opstellen. Deze leggen we ter vaststelling voor aan het college, nadat we de raad om wensen en bedenkingen hebben gevraagd in het eerste kwartaal van 2024;
- Ook geeft het Beleidskader aanleiding het Informatieprotocol van de MGR aan te passen. Dit zal in het tweede kwartaal van 2024 voor een zienswijze aan gemeenten worden voorgelegd. Het algemeen bestuur van de MGR is bevoegd het informatieprotocol vast te stellen;
- Naar aanleiding van het definitief vastgestelde Beleidskader stellen we een uitvoeringsagenda op, zodat we onze beleidsvoornemens ook in de uitvoering borgen (bijv. intensivering samenwerking tussen WerkBedrijf en afdelingen Inkomen).

Geheimhouding:

Niet van toepassing

Voorstel
Advies

Financiën – nog geen reactie